

REFERAT |Nye KRS| Arbeidsutvalg Nye Kristiansand d. 12-06-2018

Mødedato Tirsdag d. 12. juni 2018 kl. 14:00

Mødested Anna Jakobsen, Rådhuskvartalet

Indholdsfortegnelse

Godkjenning av protokoll fra Arbeidsutvalgets møte 22.05.18.....	3
Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 - delegasjon av myndighet til valgstyret, en eller to-dager.....	5
Valg av valgstyre for Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019.....	8
Styring og organisering av programmet nye Kristiansand.....	12
Arbeidet med skyggebudsjett for Nye Kristiansand.....	17
Symboler.....	30

Punkt 24/18: Godkjenning av protokoll fra Arbeidsutvalgets møte 22.05.18

Bilag

Protokoll Arbeidsutvalg Nye Kristiansand 22.05.2018

Dato 7. juni 2018
Saksnr.: 201712652-48
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang
Arbeidsutvalg Nye Kristiansand 2018-2019

Møtedato
12.06.2018

Godkjenning av protokoll fra Arbeidsutvalgets møte 22.05.18

Forslag til vedtak

[Arbeidsutvalget godkjenner protokoll fra Arbeidsutvalgets møte 22.05.18.](#)

Camilla B. Dunsæd
Programleder

Anne Lise Holand Aabø
Formannskapssekretær

Vedlegg:
Protokoll 22.05.18

Punkt 25/18: Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 - delegasjon av myndighet til valgstyret, en eller to-dagers valg samt åpningstider valgting

Bilag

Vedtak Fellesnemnd, 19062018, Sak 27/18, Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 - delegasjon av myndighet til valgstyret, en eller to-dagers valg samt åpningstider valgting

Forskrift om gjennomføring av valg til kommunestyrer i 2019

Dato 28. mai 2018
Saksnr.: 201806146-2
Saksbehandler Marianne O Tronstad

Saksgang	Møtedato
Arbeidsutvalg Nye Kristiansand	12.06.2018
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)	19.06.2018

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 - delegasjon av myndighet til valgstyret, en eller to-dagers valg samt åpningstider på valgdagen.

Sammendrag

Kommune- og regionreformen har innvirkninger på mange områder i Norge, ikke minst gjelder dette for hvordan kommunestyre- og fylkestingsvalgene i 2019 skal gjennomføres i de kommunene som blir slått sammen og regionene som blir opprettet fra 1. januar 2020.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har derfor gjennom to forskrifter fastsatt at valget skal gjennomføres som om grenseendringene allerede er gjennomført. Dette gjelder alle kommuner og fylkeskommuner som er omfattet av sammenslåinger, grensejusteringer og delinger. Det betyr at alle som stemmer ved valget i 2019 velger representanter til kommunestyret og fylkestinget i de nye enhetene, som trer i kraft 1. januar 2020.

Det ble fastsatt i statsråd 16.mars at valgdagen i 2019 er satt til 9.september. Det er opp til hver enkelt kommune om det også skal avholdes valg søndag 8.september. Dette anbefales ikke.

Fellesnemnda anbefales å delegere til valgstyret å treffe avgjørelser vedrørende valget så langt det er anledning til det jf. forskriften § 4, og § 6.

Forslag til vedtak

1. Det avholdes valg kun mandag 9. september 2019.
2. Alle valglokaler i kommunen holder åpent fra kl. 09.00 til kl. 21.00 på valgdagen.
3. Valgstyret gis myndighet til å treffe avgjørelser vedrørende valg så langt det er anledning til det.

Camilla Dunsæd
Programleder/ Rådmann nye Kristiansand

Kjell A. Kristiansen
Direktør for organisasjon, personal og stab
nye Kristiansand

Vedlegg:
Forskrift om gjennomføring av valg til kommunestyret i 2019

Bakgrunn for saken

En- eller to dagers valg

Valgdagen er fastsatt til mandag 9. september 2019. Forskrift om gjennomføring av valg til kommunestyre i 2019, § 5 gir fellesnemnda anledning til å vedta at det ett eller flere steder i kommunen skal holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen. Valgloven § 9-2 andre ledd gjelder ikke. Fellesnemnda kan med tilslutning av minst 1/3 av medlemmene vedta å holde to-dagers valg. Valgloven § 9-3 første ledd første punktum og andre ledd femte punktum gjelder ikke.

Det har ikke vært tradisjon for to-dagers valg verken i Søgne, Songdalen eller Kristiansand. Det anbefales heller ikke ved valget i 2019. Dette begrunnes ut fra to hovedgrunner;

- Det medfører store ekstra kostnader å arrangere todagers valg
- Det er god anledning til å avgi forhåndsstemme ved en rekke lokasjoner helt frem til siste fredag før valgdagen.

Med utgangspunkt i dette vil det være liten sannsynlighet for at valgdeltakelsen vil øke ved å utvide valgtinget til to dager.

Åpningstider i valglokalene mandag 9. september 2019

Det er fellesnemnda som vedtar åpningstider for valglokalene på valgdagen. Denne myndigheten kan delegeres til valgstyret. I de tre kommunene har det vært noe ulik åpningstid:

Søgne: 10.00 - 20.00

Songdalen: 10.00 – 20.00

Kristiansand: 09.00 – 21.00.

I Kristiansand ble åpningstiden utvidet fra kl. 09.00-20.00 til 09.00-21.00 ved valget i 2011. Tilbakemeldingene fra velgerne vedrørende dette har vært entydige positive. Det anbefales at åpningstidene for nye Kristiansand er fra kl. 09.00 – 21.00 på valgdagen.

Delegering av ansvar og oppgaver

Det anbefales at fellesnemnda delegerer til valgstyret å treffe avgjørelser vedrørende valget så langt det er anledning til det, jfr. forskriften §4. Valgloven § 4-1 og 4-2 andre punktum gjelder ikke. Det vil eksempelvis dreie seg om antall valgkretser, oppnevne stemmestyrer og avgjøre hvor og når det skal være mulig å avgi forhåndsstemmer. Slik delegert myndighet har vært gitt ved alle senere valg for de tre kommunene.

Annet

I tillegg orienteres det om at Stortinget vedtok 13. juni 2016 flere endringer i valgloven. Spesielt nevnes endring i fristen for godkjenning av forhåndsstemmer. Med virkning fra og med valget i 2017 ble fristen flyttet fra valgdagen kl. 21.00 til tirsdag etter valgdagen kl. 17.00. Denne endringen ble iverksatt som en konsekvens av at det ikke lenger er postlevering lørdager.

Fristen for å søke seg innført i manntallet ble flyttet tilsvarende. Fristendringen ble innført for å sikre at flest mulig forhåndsstemmer avgitt innenfor lovens frister skulle rekke frem til aktuell kommune og telle med i valgoppgjøret.

Punkt 26/18: Valg av valgstyre for Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019

Bilag

Vedtak Valg- og honorar nye, 19062018, Sak 1_18, Valg av valgstyre for Kommunest

Vedtak Fellesnemnd, 19062018, Sak 28/18, Valg av valgstyre for Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019

Forskrift om gjennomføring av valg til kommunestyre i 2019

SV_ Valgstyre for valget i 2019

Dato 28. mai 2018
Saksnr.: 201806146-1
Saksbehandler Marianne O Tronstad

Saksgang

Arbeidsutvalg Nye Kristiansand
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato

12.06.2018
19.06.2018

Valg av valgstyre for Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019

Nåværende sammensetning i valgstyret i de tre kommunene (valgperioden 2015-2019):

Søgne:

Medlemmer:

1. Astrid M. Hilde (AP)
2. Bjørn Egeli (AP)
3. Tom Erik Løchen (H)
4. Torfinn Kleivset (KRF)
5. Yngvar Monstad (MDG)
6. Bjarne Bentsen Lieng (SP)
7. Per Kjær (SV)
8. Arild Ernst Berge (V)
9. Egel Terkelsen (FRP)

Varamedlemmer:

- Egel Terkelsen (FRP)
Heidi Johansen (AP)
Jack Andersen (H)
Sigrun Sæther (KRF)
David Iversen Kobbervik (MDG)
Ole Johan Sverdrup Lund (SP)
Torunn Kristiansen (SV)
Tone Pettersen (V)
Bernt Ludvig Daland (FRP)

Leder: Ordfører Astrid M. Hilde (AP)

Nestleder: Varaordfører Egel Terkelsen (FRP)

Songdalen:

Medlemmer:

1. Johnny Greibesland (SP)
2. Jan Erik Tønnesland (AP)
3. Kjetil Aasen (SP)
4. Arild Birkenes (FRP)
5. Terje Imeland (KRF)
6. Ida Grødum (H)
7. Siw Tove Samuelsen (AP)

Varamedlemmer:

- Marit Kleveland Hagen (SP)
Helge Stapnes (AP)
Reidar Heivoll (SP)
Siv Finsådal (FRP)
Arne Skraastad (KRF)
Anders Ramsland (H)
Svein Grødum (H)

Leder: Ordfører Johnny Greibesland (SP)

Nestleder: Varaordfører Jan Erik Tønnesland (AP)

Kristiansand:

Medlemmer:

1. Harald Furre (H) (for nr. 1,2,3)
2. Renate Hægeland (H)
3. Pål Harv (H)

4. Jørgen Kristiansen (KRF) (for nr. 4,5,6)

Varamedlemmer:

- Odd Nordmo (H)
Helene H. Knudsen (H)
Hans Otto Lund (H)
Kristin Wallevik (H)
Mette F. Roth (H)
Viggo Lütcherath (KRF)

5. Grete Kvelland Skaara (KRF)	Harald Sødal (KRF)
6. Tove Welle Haugland (KRF)	Atle Drøsdal (KRF)
	Ebbe Boel Pedersen (KRF)
7. Mette Gundersen (AP) (for nr. 7,8,9,10,11)	Jannike A. S. Arnesen (AP)
8. Trond H. Blattmann (AP)	Marte R. Ulltveit-Moe (MDG)
9. Melissa Lesamana (AP)	Mira Svartnes Thorsen (MDG)
10. Hans Petter Horve (SP)	Abdullahi M. Alason (AP)
11. Åse B. Løvdal (AP)	Ingrid Wisløff Jæger (AP)
	Lyder Johan Ovesen (AP)
	Isabelle-Louise Aabel (AP)
12. Stian Storbukås (FRP) (for nr. 12)	Øyvind Berntsen (FRP)
	Helene B. Fredheim (FRP)
	Jannicke S. Halvorsen (FRP)
13. Ivar Bergundhaugen (V) (for nr. 13)	Emma Lind (V)
	Carl Petter Benestad (V)
14. Ole Magne Omdal (SP) (for nr. 14)	Nils Aurebekk (SP)
	Gunnhild Laukvik (SP)
15. Kristian Landmark (R) (for nr. 15)	Lisbeth Reed (R)
	Ellen Rudnes (R)
16. Odd A. Salvesen (PP) (for nr. 16)	Wenke Refsnes (PP)
	Einar Haarberg (PP)
17. Grete Cecilie Hansen (DEM) (for nr. 17)	Frank Salvesen (DEM)
	Terje Svendsen (DEM)

Leder: Ordfører Harald Furre (H)

Nestleder: Varaordfører Jørgen Kristiansen (KRF)

I følge forskrift om gjennomføring av valg til kommunestyre i 2019 (som erstatter valglovens § 4) skal Fellesnemnda velge valgstyre. Fellesnemnda kan delegere myndighet til valgstyret når det gjelder å oppnevne stemmestyre. Valglovens § 4-1 og §4-2 andre punktum gjelder ikke ved valget i 2019. Fellesnemnda kan også delegere til valgstyret å avgjøre hvor mange stemmekretser kommunen skal deles inn i. Valglovens § 9-3 første ledd første punktum og andre ledd femte punktum gjelder ikke ved valget i 2019. Myndigheten til å velge valgstyre kan ikke delegeres.

Videre er valgstyret et fast utvalg i kommunelovens forstand, jf kommuneloven §10 og skal ha minst tre medlemmer (§ 10-1). Når det gjelder valgbarhet kommer kommunelovens § 14 til anvendelse, likeså kravene til kjønnsmessig representasjon. Som valgstyre for valget i 2019 foreslås å benytte arbeidsutvalget supplert med representant for de partiene som ikke har fast plass i utvalget (SV, MDG, R, V, DEM og PP).

Fellesnemnda velger leder og nestleder blant medlemmene.

Forslag til vedtak

1. Som valgstyre for valget i 2019 velges ..

Medlem	Varamedlem
1.	
2.	
3.	
..	
2. Som leder og nestleder velges ..

Camilla Dunsæd
Programleder/ Rådmann nye Kristiansand

Kjell A. Kristiansen
Direktør for organisasjon, personal og stab
nye Kristiansand

Vedlegg:
Forskrift om gjennomføring av valg til kommunestyre i 2019

Punkt 27/18: Styring og organisering av programmet nye Kristiansand

Bilag

Vedtak Fellesnemnd, 19062018, Sak 26_18, Styring og organisering av programmet

Vedtak PSU, 12062018, Sak 12/18, Styring og organisering av programmet nye Kristiansand

Dato 4. juni 2018
Saksnr.: 201713418-13
Saksbehandler Anne Karen Aunevik

Saksgang	Møtedato
Partssammensatt Utvalg (PSU)	12.06.2018
Arbeidsutvalg Nye Kristiansand 2018-2019	12.06.2018
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)	19.06.2018

Styring og organisering av programmet nye Kristiansand

Sammendrag

Fellesnemnda vedtok i møte 29 august 2017 at sammenslåingsarbeidet skulle organiseres som prosjekt (nå kalt program), og at de administrative prosjektene skulle ledes av prosjektstyrer bestående av kommunalsjefer fra dagens kommuner, samt tillitsvalgte.

Nå som kommunaldirektørnivået i nye Kristiansand er avklart, har programleder behov for å foreta endringer i program- og prosjektorganiseringen. Dette medfører endringer i styrings-, rapporterings- og beslutningslinjer.

Programleder ønsker i tillegg å få en forankring av forskjellen på organisering, styring og rapportering mellom administrative, politisk-administrative og politiske prosjekt.

Forslag til vedtak

1. Fellesnemnda støtter programleders forslag til endring av program- og prosjektorganisering for Nye Kristiansand kommune
2. Framtidige endringer i styring og organisering av de administrative prosjektene delegeres til programleder.

Camilla Dunsæd
Programleder

Anne Karen Aunevik
Programrådgiver

1. Bakgrunn for saken

I møte 29.august 2017 vedtok fellesnemnda rammer for sammenslåingsprosessen. Blant annet vedtok fellesnemnda følgende om prosjektstyring:

1. *Fellesnemnda godkjenner forslag til modell for overordnet prosjektorganisering med et overordnet hovedprosjekt for administrasjon og ledelse og seks administrative delprosjekt som foreslått i saken, samt politiske delprosjekt som initieres av fellesnemnda.*
2. *Fellesnemnda ber prosjektleder iverksette de foreslåtte administrative delprosjektene, og bemanne dem med nødvendig kompetanse i samarbeid med rådmennene i de tre kommunene.*
3. *Hovedprosjekt med tilhørende delprosjekt detaljeres og iverksettes med de frister som framkommer i saken*
4. *Forslag til opprettelse av flere delprosjekt med administrativ ledelse legges fram senest 31.oktober.*

I tillegg vedtok fellesnemnda 29.august 2017 at prosjektleders fullmakter skulle være som følger:

1. *Prosjektleder delegeres fullmakt til å treffe beslutninger i alle saker som er innenfor Fellesnemndas ansvarsområde, med følgende begrensninger*
  - *Saker som er prinsipiell og strategisk karakter skal legges frem for Fellesnemnda. Ved tvil om en sak er prinsipiell eller av strategisk karakter, avklares dette med Fellesnemndas leder*
  - *Saker som Fellesnemnda har vedtatt skal avgjøres av Fellesnemnda selv, av partssammensatt utvalg (PSU) eller av folkevalgte organ som Fellesnemnda har opprettet.*
  - *Ansettelse av ny kommunes øverste ledelse, rådmann og rådmannens ledergruppe*
  - *Beslutninger med økonomiske konsekvenser må være i samsvar med Fellesnemndas budsjettvedtak*
2. *Prosjektleder gis myndighet til å innstille i alle saker som legges frem for Fellesnemnda, for Partssammensatt utvalg og for folkevalgte utvalg som Fellesnemnda har opprettet*
3. *Prosjektleder gis fullmakt til å ansette og leie inn personell i prosjektperioden. Bemanning med interne ressurser av hovedprosjekt med tilhørende delprosjekt avklares med rådmennene i Kristiansand, Søgne og Songdalen. Kostnadene dekkes over statlig engangstilskudd til etablering av ny kommune.*

Nå har mye arbeid kommet godt i gang, og kommunaldirektørnivået i nye Kristiansand er avklart. Programleder ønsker å få en forankring av hvordan organisering, styring og rapportering løses i henholdsvis administrative, politisk-administrative og politiske prosjekt. Programleder har særlig behov for å forankre endringer i den administrative ledelsen av programmet.

2. Endring i styring og rapportering i administrative prosjekt

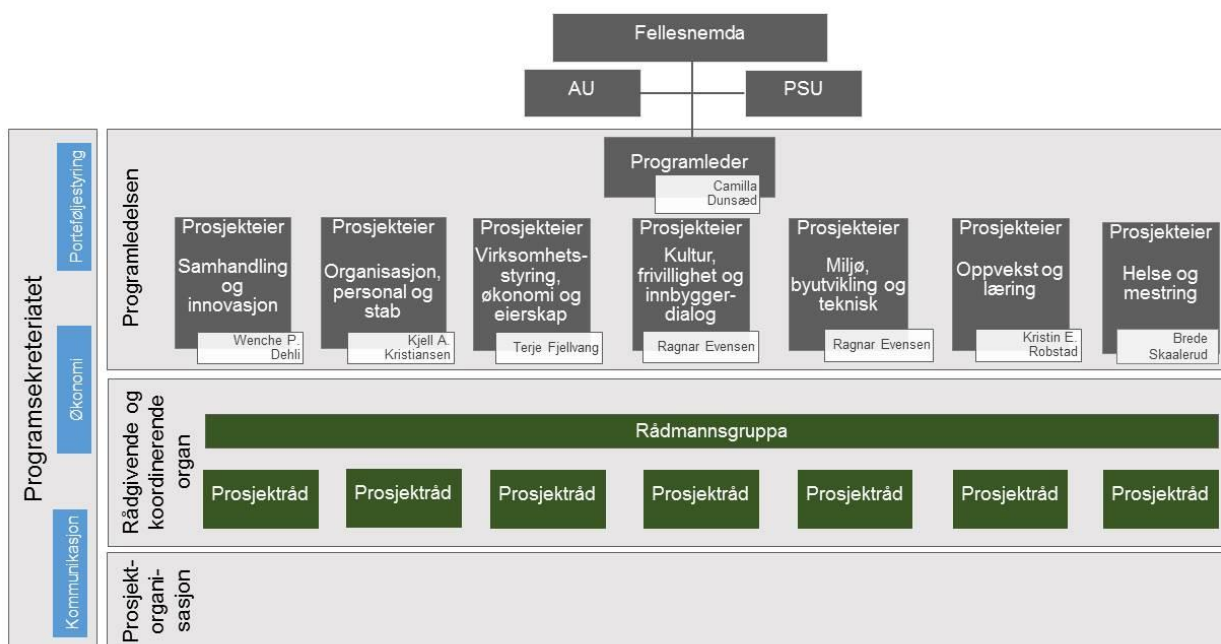
Følgende tabell viser hvilke begrep og roller som inngår i program for etablering av nye Kristiansand (ikke uttømmende liste):

Begrep	Ansvar	Innehas/består av	Endring
Programstyre	Programmets øverste ledelse	Fellesnemnda	Ansvarer har ikke vært tydeliggjort
Rådmannsgruppen	Rådgivende og koordinerende organ for programstyret og programledelse	Rådmennene i de tre kommunene, samt programleder	Har til nå vært omtalt som programstyre
Programleder	Øverste administrative leder for programmet	Rådmann nye Kristiansand	
Prosjekteier	Øverste administrative leder for prosjektet. Innebærer: <ul style="list-style-type: none"> • Bemanning av prosjekt og delprosjekt. • Godkjenne mandat for delprosjekt. • Behandle sluttrapporter. • Bistår i politiske saker 	Kommunaldirektører	Dette er en ny rolle etter at kommunaldirektørnivå er avklart
Programledelse	Felles benevnelse for den administrative ledelsen	Programleder og prosjekteiere	Dette er en ny rolle etter at kommunaldirektørnivå er avklart
Prosjektråd	Rådgivende og koordinerende organ for prosjekteier	Kommunalsjefer dagens kommuner Hovedtillitsvalgte Verneombud ved behov	Har fram til nå hatt rolle som prosjektstyre
Programsekretariat	Administrativ støtte for programledelsen og prosjektene	Variierende utfra behov	
Prosjektleder	Operativt ansvarlig for et definert prosjekt	Kvalifisert prosjektleder	
Delprosjekt	Et avgrenset prosjekt organisert under et hovedprosjekt		
Delprosjektleder	Operativt ansvarlig for et definert delprosjekt	Kvalifisert prosjektleder	

Det er foreløpig ikke behov for endringer i hvordan samarbeid med tillitsvalgte ivaretas. Det er fortsatt programleder som skal ha ansvar for ivaretagelse drøftingsplikt.

Kommunaldirektør for kultur, frivillighet og innbyggerinvolvering er lyst ut eksternt. Inntil denne stillingen er besatt, vil kommunaldirektør for teknisk, miljø, byutvikling og teknisk fungere midlertidig som prosjekteier for dette feltet.

Den endrede organiseringen av de administrative prosjektene er illustrert her:

3. Politiske, politisk/administrative og politiske prosjekt

De prosjektene som inngår i etablering av ny kommune er gruppert i tre typer prosjekt: administrative prosjekt, politisk/administrative og politiske.

Følgende matrise viser forskjellen på styrings-, rapporterings- og beslutningslinjer mellom prosjekt-typene.

	Administrative prosjekt og delprosjekt	Politisk-administrative prosjekt	Politiske prosjekt
Prosjekteier	Kommunaldirektør	Programleder	Fellesnemnda
Prosjektleder	Administrativ	Administrativ	Politisk
Prosjektgruppe	Administrativ- faglig	Representanter fra administrasjon og oppnevnte politikere, evt andre for eksempel HTV.	Politikere
Godkjenning av igangsettelse	Programledelse eller prosjekteier	Fellesnemnda	Fellesnemnda
Godkjenne mandat	Prosjekteier	Programleder	Fellesnemnda
Rapportering underveis til porteføljeforvalter	Prosjektleder	Prosjektleder	Administrativ prosjektstøtte
Anbefalinger og sluttrapport	Behandles av prosjekteier	Behandles av fellesnemnda	Behandles av fellesnemnda

Punkt 28/18: Arbeidet med skyggebudsjett for Nye Kristiansand

Bilag

Vedtak Fellesnemnd, 19062018, Sak 29/18, Arbeidet med skyggebudsjett for Nye Kristiansand

Netto drift pr funksjon 2017-2018 Kristiansand

Investeringsramme HP 2019-2022 Rådmannens forslag inkl Søgne og Songdalen

Dato 7. juni 2018
Saksnr.: 201806202-1
Saksbehandler Terje Fjellvang

Saksgang

Arbeidsutvalg Nye Kristiansand
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato

12.06.2018
19.06.2018

Arbeidet med skyggebudsjett for Nye Kristiansand

Sammendrag

I henhold til mandatet for fellesnemnda skal det utarbeides et skyggebudsjett. Det fremgår videre: «Investeringer og driftsutgifter som besluttet i de tre kommunene frem til sammenslåingen skal være finansiert innen økonomiplaner slik disse ville ha vært om kommunene skulle ha fortsatt som egne enheter. Fylkesmannen bes om å ta en særskilt tilsynsrolle i denne sammenheng».

Fellesnemnda behandlet grunnlagsdokumentet i møte 29.05.18 og understreket viktigheten av at tjenestetilbud og betalingssatser er mest mulig harmonisert innen 01.01.2020.

I saken «Fellesnemndas uttalelse til budsjetter og økonomiplaner» gis det en beskrivelse av kommunens økonomiske stilling pr. 31.12.17 og hovedlinjene i økonomiplanene. Økonomien i kommunene er god, men allerede i år forventes det svake resultater i alle tre kommunene. Dette skyldes lavere inntekter, men også budsjettutfordringer for flere av de store tjenestene (omsorg, sosialhjelp og barnehage). I vedtatte økonomiplaner er det liten margin mellom inntekter og utgifter (svake netto driftsresultat) og økning i gjelden.

Kommunesammenslåingen er krevende ressursmessig både i forhold til personell og økonomi. Statstilskuddet er ikke tilstrekkelig for å dekke kostnadene ved sammenslåingen og i tillegg må det avsettes midler til f.eks. utarbeidelse av felles eiendomsskattegrunnlag.

Signalene fra staten er klare. Rammebetingelsene fremover blir krevende og veksten i inntektsrammene vil bli redusert. Det forventes at kommunene håndterer økt press på tjenestene ved effektivisering.

Programleder anbefaler at økonomiplanene for 2019-22 baserer seg på de samme budsjettforutsetninger vedr. vekst i frie inntekter, rentenivå, utbyttensnivå og befolkningsprognoser for alle tre kommunene. Det anbefales videre krav til positivt netto driftsresultat hvert år i perioden for hver av kommunene, noe harmonisering av gebyrer/avgifter/egenbetaling allerede i 2019 og harmonisering av eiendomsskatt fra 2020.

Forslag til vedtak

1. Økonomiplanene utarbeides med samme budsjettforutsetninger vedr.
  - Vekst i frie inntekter 2019-22.
  - Samme alternativ for befolkningsprognoser
  - Samme anslag på utbytte fra Agder Energi AS og Avfall Sør AS
  - Premieavvik
  - Avdragstid
2. Det tilstrebes harmonisering av gebyrer, avgifter og egenbetaling der det er mulig. Det lages egen sak til Fellesnemda 25.09.18 der det redegjøres for status for arbeidet med harmonisering.
3. Det tilstrebes harmonisering av eiendomsskattenivået i Nye Kristiansand fra 2020 basert på dagens takstgrunnlag og ved å fastsette særskilt sats for områdene fra de gamle kommunene. Egen sak legges frem for Fellesnemda 25.09.18.
4. Korrigert netto driftsresultat må være minimum 0,5 % av sum driftsinntekter hvert år i økonomiplanperioden. Det kan justeres for betydelige engangsutgifter i driften (f.eks. Kristiansands tilskudd i 2020 til Kunstsiloen).
5. Investeringsnivået i vedtatte økonomiplaner er høyt og det bør tilstrebes å nedjustere nivået ved å utsettes/nedskalere prosjekter.
6. Rådmennene presenterer økonomiplanene for 2019-22 for Fellesnemda i møte 27.11.18 samtidig med at det legges frem et skyggebudsjett for Nye Kristiansand.

Camilla Dunsæd
Programleder

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Vedlegg:

Samlet investeringsoversikt 2019-21 for alle kommunene.

Regnskap 2017 og budsjett 2018 fordelt på funksjon for alle kommunene.

1. Bakgrunn for saken

Det er ingen klar definisjon av skyggebudsjett og det er ikke krav fra staten om å utarbeide dette. I mandatet for fellesnemnda fremgår det at det skal utarbeides. Det fremgår videre i mandatet følgende om forholdet mellom fellesnemnda og de tre by- og kommunestyrene:

De tre kommunene har i perioden frem til og med 31. desember 2019 ansvar for sin ordinære drift. Spørsmål som kan ha betydning for den nye kommunen bør først drøftes i fellesnemnda. Utover dette gjelder følgende:

- Fellesnemnda kan uttale seg i saker som er til behandling i kommunenes ordinære utvalg frem til den nye kommunen er etablert og som fellesnemnda anser for å kunne ha konsekvenser for sammenslåingsprosessen.
- Fellesnemnda har et spesielt ansvar for å vurdere saker som kan ha økonomiske og arealpolitiske konsekvenser for den sammenslåtte kommunen.
- Fellesnemnda skal legge til rette for et godt samarbeid mellom prosjektleder og rådmennene i de tre kommunene, fram mot etableringen av den nye kommunen.
- Investeringer og driftsutgifter som besluttet i de tre kommunene frem til sammenslåingen skal være finansiert innen økonomiplaner slik disse ville ha vært om kommunene skulle ha fortsatt som egne enheter. Fylkesmannen bes om å ta en særskilt tilsynsrolle i denne sammenheng

Fellesnemnda behandlet grunnlagsdokumentet i møte 29.05.18 og understreket viktigheten av at tjenestetilbud og betalingssatser er mest mulig harmonisert innen 01.01.2020.

Hensikten med denne saken er å få avklart med fellesnemnda føringer for arbeidet med økonomiplanene for 2019-22.

2. Erfaringer fra andre kommuner

I Sandefjord kommune ble det utarbeidet skyggebudsjett for 2016. Det var kun foretatt en summering av de tre kommunenes budsjetter.

Telemarksforskning har skrevet en erfaringsrapport om sammenslåingsprosessen for Sandefjord, Andebu og Stokke og gir følgende råd: Lag et skyggebudsjett for den nye kommunen for det siste året før sammenslåingen som et supplement til de aktuelle kommunenes økonomiplaner

Måten budsjetteringen hadde foregått på hadde vært forskjellig i de ulike kommunene. Noen hadde økonomiplan på detaljnivå mens andre hadde det ikke, og finansieringsmodellene var forskjellige. Slik sett ble det ved sammenslåingstidspunktet gitt uttrykk for at det hadde vært en fordel om man hadde visst mer om hverandre tidligere for å unngå en del overraskelser.

Skyggebudsjett ble utarbeidet og det ble avdekket flere forskjeller i måten å budsjettere på.

3. Fellesnemndas uttalelse til vedtatte økonomiplaner

Det er utarbeidet en sak der Fellesnemnda skal uttale seg til vedtatte økonomiplaner for Søgne, Songdalen og Kristiansand. Saken ble behandlet i Fellesnemnda 29. mai og gir en oversikt over sentrale nøkkeltall for kommunene.

Programleder peker i saken på at økonomiplanene bygger på noe forskjellige forutsetninger bl.a. når det gjelder vekst i frie inntekter og befolkningsprognoser. Det gjør sammenligning av nøkkeltall i økonomiplanene vanskeligere. Utfordringene fremover med økte demografiutgifter er også håndtert noe forskjellig.

Oppsummering i saken:

Samlet sett vurderes det økonomiske opplegget som forsvarlig selv om korrigert netto driftsresultat er svakt fra og med 2019. Utbytteforutsetningene er forsiktige, og alle kommunene har betydelige fondsreserver. På den annen side øker netto lånegjeld i en tid der rentenivået forventes å stige.

Songdalen har fra 2020 ikke vist hvordan økte renter og avdrag skal finansieres med løpende driftsinntekter. I rulleringen av økonomiplanen bør dette håndteres og det ligger bl.a. muligheter i det forsiktige anslaget på utbytte fra Agder Energi AS i vedtatt økonomiplan samt muligheter for å justere avdragsprofilen for dagens lånegjeld. Samtidig er det en utfordring dersom driftsnivået i for stor grad baserer seg på utbytte fra aksjeselskaper.

Det er videre usikkerhet knyttet til vekstanslagene på frie inntekter. Det er grunn til å tro at rammevilkårene til kommunesektoren vil bli strammere i årene som kommer (jfr. regjeringens perspektivmelding fra 2017). Utfordringene knyttet til demografi vil utfordre kommunene i årene fremover, og det er i varierende grad tatt hensyn til demografiutgifter i økonomiplanene.

Det er også verd å merke seg at økt belastning pga. endret demografi håndteres med uendrede driftsrammer i Songdalen. Det betyr et innsparingskrav for tjenestene som vi ikke kan se er kommunisert i budsjettokumentene. I Søgne og Kristiansand gis det ikke full kompensasjon for demografi for alle tjenesteområder, noe som vil betyr gradvis sterkere press på tjenestene.

Arbeidet med 1. tertialrapport viser så langt betydelige utfordringer for kommunene i forhold til skatteinntang, finansavkastning, og vintervedlikehold. Det er i tillegg budsjettutfordringer i forhold til flere av de større tjenestene (omsorg, sosialhjelp og barnehage). Det forventes svake resultater for alle kommunene inneværende år. Søgne har som nevnt i saken «Fellesnemdas uttalelse til budsjetter og økonomiplaner» det høyeste anslaget for frie inntekter og gjennomgangen etter RNB er det beregnet en svikt på 5,6 mill. kr i forhold til forutsetningene i vedtatt budsjett (om lag 1 % av samlede driftsinntekter).

5. Oversikt over driftsutgifter på hovedtjenestene

I saken til fellesnemda fremgår hovedtall for kommunene (bl.a. netto driftsresultat og gjeldsgrad) mens det i denne saken vil bli fokusert på hva som brukes på de enkelte tjenestene. Vi har valgt å ta utgangspunkt i KOSTRA-tall for 2017. Det vedlegges også en oppstilling over regnskap 2017 og budsjett 2018 for alle kommunene, samt totalbeløp for de tre kommunene.

Det er foretatt en sammenligning mellom hovedtjenester mellom de tre kommunene basert på tall hentet fra KOSTRA justert for utgiftsbehovet slik det fremkommer av inntektssystemet. Dette er tilsvarende teoretiske analyser som firmaet Framsikt v/Bjørn Brox har foretatt for Nye Lindesnes kommune.

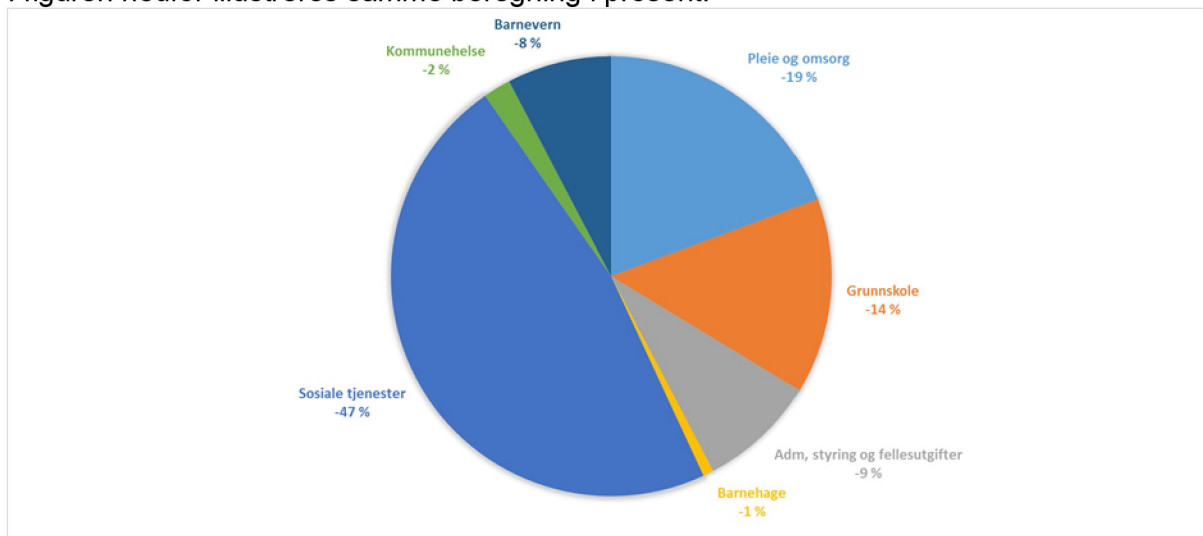
Forskjeller i utgifter mellom kommunene er bl.a. et resultat av politisk prioritering.

Det er viktig å understreke at dette er en teoretiske beregning og at den må brukes med forsiktighet (f.eks. i forhold til utgiftene knyttet til sosiale tjenester).

Kostnadsforskjeller for hovedtjenester i mill. kr gitt at laveste utgift per innbygger i hver av de tre kommunen brukes for Nye Kristiansand.

Pleie og omsorg	-52,5
Grunnskole	-39,1
Administrasjon, styring og fellesutgifter	-23,5
Barnehage	-2,1
Sosiale tjenester	-128,3
Kommunehelse	-5,5
Barnevern	-20,8
Totalt	-271,7

I figuren nedfor illustreres samme beregning i prosent.

I tabellen nedenfor fremgår tallene for hver enkelt kommune og for Nye Kristiansand. Vi har markert laveste utgift med grønt.

FRAMSIKT - Netto driftsutgifter per innbygger og tjenesteområde				
Tallene er justert for utgiftsbehov				
Tjeneste	Kristiansand	Søgne	Songdalen	Nye Kristiansand
Pleie og omsorg	15 612	15 754	15 076	15 595
Grunnskole	12 841	14 769	14 707	13 184
Adm, styring og fellesutgifter	4 145	5 415	5 480	4 375
Barnehage	7 935	7 914	7 926	7 934
Sosiale tjenester	2 878	2 405	1 770	2 772
Kommunehelse	2 359	2 803	2 448	2 413
Barnevern	1 481	1 685	1 311	1 487
Kultur og idrett	2 788	1 581	1 679	2 594
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	757	753	575	746
Brann og ulykkesvern	662	668	579	657
Kommunale boliger	238	-27	475	226
Samferdsel	1 017	784	858	983
Næringsforv. og konsesjonskraft	92	-77	352	90
Kirke	743	555	670	720
Totalt	53 548	54 983	53 905	53 776

Analysen kan brukes i prioriteringsdiskusjonen ved utarbeidelsen av økonomiplanene for 2019-22.

6. Samlet investeringsoversikt

Det vedlegges en samlet oversikt over alle investeringsprosjektene i Søgne, Songdalen og Kristiansand sortert etter hovedtjenester for 2019-21.

Investeringsnivået i vedtatte økonomiplaner er høyt og det bør tilstrebes å nedjustere nivået ved å utsette/nedskalere prosjekter.

7. Felles budsjettforutsetninger

Saken til Fellesnemda vedr. vedtatte økonomiplaner gir et godt utgangspunkt for å øke kunnskapsnivået om den økonomiske situasjonen i de tre kommunene.

I økonomiplanene bør det fastsettes samme forutsetninger for arbeidet med budsjettet for 2019 og økonomiplanen for 2019-22 for alle kommunene.

Bruk av prognosemodellen til KS.

Her er det viktig at det brukes samme forutsetning om vekst i frie inntekter i perioden 2020-22. Staten fastsetter anslaget for 2019, men gir få signaler om veksten i de tre siste årene i økonomiplanperioden. På bakgrunn av Perspektivmeldingen fra 2017 og signalene fra staten om strammere rammer for kommunesektoren fremover, bør vekstanslaget være forsiktig. Det bør brukes samme alternativ for befolkningsprognosene på landsbasis. Dersom det er særskilte forhold i den enkelte kommune kan det være grunnlag for å justere prognosen for den enkelte kommune.

Nye Kristiansand får økt storbytilskudd fra 2020. Programleder anbefaler at Søgne og Songdalen ved utarbeidelsen av økonomiplanen legger til grunn en andel av storbytilskudd basert på antall innbyggere per. 1.1.18 fra 2020.

Det betyr at storbytilskuddet på 38,7 mill. kr fordeles med 4 mill. kr på Søgne, 2,4 mill. kr på Songdalen og 32,3 mill. kr på Kristiansand.

Demografiutgifter

Det må redegjøres for hvordan endringer i demografi er håndtert i økonomiplanen.

Investeringsprosjekter

Det bør tilstrebes samme måte å kalkulere investeringsprosjekter på (byggelånsrenter, prisnivå).

Utbytte

Det bør legges til grunn samme forutsetninger for utbytte fra aksjeselskaper. Det gjelder i hovedsak Agder Energi AS og Avfall Sør AS. Det bør også avklares hvor stor andel av forventet utbytte som disponeres til løpende drift og hvor stor andel som anvendes til engangsutgifter.

Rentenivå og finansavkastning

Det legges til grunn samme renteutvikling for alle kommunene. Når det gjelder finansavkastning er ikke finansstrategiene identiske noe som historisk har bidratt til forskjellig avkastning. Det bør likevel fortas en gjennomgang slik at en sikrer at det legges til grunn hovedsakelig det samme markedssynet.

Avskrivninger og avdrag

Det er noe forskjell i avdragsprofil mellom kommunene. Det bør foretas en gjennomgang med sikte på å harmonisere forutsetningene fra 2019.

Harmonisering av gebyrer, avgifter og egenbetaling.

Det arbeides med å få full oversikt over gebyrer, avgifter og egenbetaling. I denne saken omtales et utvalg av ordninger. Programlederen vil komme tilbake med konkrete anbefalinger i egen sak i Fellesnemda 25.09.18.

Kommunale avgifter for vann, avløp og renovasjon

Det er spesielle utfordringer vedr. selvkostområdene. Det er pålagt full selvkost for renovasjon og en klar anbefaling om selvkost for vann og avløp.

I publikasjonen «Sjekkliste for revisor, kontrollutvalg og sekretariat» utgitt av Norges Kommunerevisors forbund fremgår at bundne fond knyttet til avgiftsområdene må harmoniseres før sammenslåing.

Det gjengis i publikasjonen følgende uttalelse fra Departementet:

«I prinsippet skal gebyrene dekke kostnadene for tjenestene som innbyggerne har fått, og innbyggere i en kommune skal ikke subsidiere innbyggerne i en annen. Kommuner som skal slå seg sammen, bør derfor ta sikte på at selvkostfondene ved sammenslåingen er like i størrelse, relativt sett. F.eks. kan fondene bygges ned mot null i årene fram mot sammenslåingen. Dette ble bl.a. gjort i sammenslåingen mellom Inderøy og Mosvik.»

Vanngebyr 2018

	Fastgebyr	Vann m3	Vann m2 bruksareal
Kristiansand	125	9,79	14,79
Søgne	1245	8,03	
Songdalen	1312	12,95	

Avløpsgebyr 2018

	Fastgebyr	Avløp m3	Avløp m2 bruksareal
Kristiansand	125	20,53	13,79
Søgne	2479	13,53	
Songdalen	1812	15,85	

Alle kommunene har innført bundne fond på vann og avløp.

	Fond vann /innbygger	Fond avløp/innbygger
Kristiansand	57	90
Søgne	-234	364
Songdalen	-177	-299

Det er store forskjeller på fondene mellom kommunene. Dette gjør det utfordrende ved sammenslåing av kommunene. Kristiansand har forslått bruk av deler av fondene i 1. tertial 2018.

Plan, bygg og matrikkelloven + kart.

Selvkostgrad (%) 2017

	Byggesak	Oppmåling	Plan
Kristiansand	97	87	95*
Søgne	66	127	31
Songdalen	68	127	12

*Det er kun deler kostnadene til behandling av en reguleringsplan som dekkes av plangebyret. Denne andelen utgjør ca. 30 % av kostnadene til planavdelingen i Kristiansand.

Kristiansand kommune har bundne fond på byggesak og plan. Søgne og Songdalen har ikke opprettet fond på disse områdene. (Det betyr av Søgne og Songdalen går inn med null til fond dersom det fattes vedtak om full selvkost innen disse områdene.)

Plangebyrer 2018:

	Gebyr v/innsendelse	Arealgebyr (pr m2 nytt bruksareal)
Kristiansand	150 000	10
Søgne	83 312	9
Songdalen	90 000	16

Gebyrene innen plan er lagt opp på samme måte i de tre kommunene. 2019 bør brukes til å minske gapet mellom gebyrene.

Byggesaksgebyrer:

Byggesaksgebyrene kan settes sammen på ulike måter, og kan vanskelig sammenliknes direkte.

Pris byggesaksbehandling av enebolig på 150 m2 med 30 m2 hybel:

	Ett-trinnsøknad	To-trinnsøknad
Kristiansand	26 000*	26 000
Søgne	13 668	24 577
Songdalen	15 000	19 500

*Denne kategorien finnes ikke i Kristiansand, men det foretatt en egen vurdering for dette tilfellet.

2019 bør brukes for å forsøke å lage likere gebyrer, og harmonisere nivået.

Oppmålingsgebyrer

Her er kommunene nesten like i 2018, og vil kunne være helt like fra 2019.

Øvrige gebyrer: parkering, parkvesenet (flagging, leie av grunn mm), leie av kommunale båt plasser, graving i vei, leie av riggområder, forurenset grunn

Disse gebyrene utgjør relativt lite penger, med unntak av parkeringsavgift. Parkeringsavgift er bare innført i Kristiansand kommune og på Høllen brygge i Søgne. P-avgiftene er allerede differensiert, og et er neppe ønskelig med like parkeringsgebyrer.

Barnehage

Foreldrebetalingen i barnehage er harmonisert i dag med unntak av kostpenger. Her er det forskjell mellom Søgne (kr 300 i mnd.) og Kristiansand (kr 200 i mnd.). Songdalen serverer ikke mat og har følgelig ikke kostpenger. Harmoniseringen av kostpengene bør gjennomføres allerede i 2019.

SFO

Bystyret i Kristiansand har vedtatt å innføre en inntektsgradering av foreldrebetalingen i SFO fra august 2018. Dette er et tiltak for å motvirke utenforskap gjennom å få flere barn i lavinntektsfamilier til å benytte seg av SFO-tilbudet. Tiltaket er anslagsvis beregnet å koste Kristiansand kommune rundt 7 mill. kr årlig. Per i dag er det ikke så ulike betalingssetter mellom de tre kommunene, men fra august 2018 vil forskjellene øke. Hvis Søgne og Songdalen skulle gå inn på samme ordning som Kristiansand vil kostnaden (ut fra et forholdsmessig anslag) øke med ytterligere 1 mill. kr årlig.

Kulturskolen

Det viser seg å være en mer komplisert sak enn forventet å harmonisere egenbetalingene i kulturskolene. Det er stor forskjell på prisene (33% forskjell mellom Kristiansand og Songdalen). Kristiansand er likevel femte rimeligste kulturskole når man sammenligner med de ti største kommunene og de ti største kulturskolene (totalt 15 store kulturskoler).

Settes egenbetalingen ned på nivå med Songdalen vil det medføre et inntektstap på 1,4 mill. kr samlet sett. Velges nivået i Kristiansand, er det en utfordring at elevavgiften økes i Søgne og Songdalen uten at tjenestetilbudet bedres.

Omsorgstjenester

Det er til dels betydelig forskjeller i egenbetalingen mellom kommunene.

Hjemmehjelp/praktisk bistand i hjemmet er den største ordningen i kr. I tabellen nedenfor fremgår vedtatte satser for 2018:

	Kristiansand	Søgne	Songdalen
Timepris uten abonnement	331	349	356
Under 2 G	205	205	205
2,0 – 2,5 G	434	1 050	
2,5 – 3,0 G	746		1 079
3,0 – 3,5 G	1 122	1 532	
3,5 – 4,0 G	1 647		1 525
4,0 – 4,5 G	2 145	2 358	
4,5 – 5,0 G	2 649		2 344
Over 5	3 128	2 945	3 029

Satsene er en god del høyere i Søgne enn i Kristiansand og Songdalen spesielt i de intervaller der det er flest brukere (2,0-3,5 G).

Harmonisering av eiendomsskatt?

Inndelingslova og KS-veilederen sier dette om bruk av takstregimer i overgangsperioden.

Inndelingslova § 13 lyder:

§ 13. Lokale forskrifter, vedtekter og planvedtak

Ved samanslåing og deling av kommunar eller fylke gjeld lokale forskrifter og vedtekter framleis for vedkomande område inntil dei blir endra. Departementet fastset ein nærmare frist for når det lokale regelverket må vere vurdert med sikte på nødvendig endring.

I KS-veilederen fremgår følgende:

Det følger av bestemmelsen at etter en kommunesammenslåing kan eiendomsskattesatser og utskrivningsalternativer m.v. fortsatt gjelde i vedkommende område. Dette bestemmes av kommunestyret ved de årlige budsjettvedtakene. Det fremgår videre av bestemmelsen at departementet skal fastsette en nærmere bestemt frist for når endring må være vedtatt. I praksis har det som regel blitt gitt en overgangsperiode på to år før eiendomsskatten i de tidligere kommunene må være samkjørt i den sammenslåtte kommunen. Etter denne overgangsperioden må altså takseringen av (den sammenslåtte) kommunens eiendommer bygge på samme retningslinjer, og verdinivå og skattesatsen må være lik i hele kommunen, og utskrivningsalternativet som anvendes etter § 3 må være gitt lik anvendelse.

.....

Også i overgangsperioden har kommunestyret anledning til å endre skattesats og utskrivningsalternativ m.v. på samme måte som de kunne gjort dersom kommunen ikke var i en overgangsperiode i forbindelse med en kommunesammenslåing.

Det ser altså ut til at de ulike elementene skal videreføres per område (tidligere kommune) i overgangsperioden. Kommunestyret kan ved årlig budsjettvedtak endre skattesats og bunnfradrag i overgangsperioden for hver tidligere kommune, på samme måte som nå i

henhold til eiendomsskattelovens bestemmelser. Det kan for eksempel ikke gis bunnfradrag for boliger/fritidsboliger i deler av en kommune, - enten alle eller ingen.

Tabell som viser dagens situasjon:

	Skattesats	bunnfradrag	reduksjonsfaktor	Siste omtaksering
Songdalen	3‰ bolig/fritid 4‰ næring, VB	Ja (300 000)	nei	2009
Søgne	2,0‰	Ja (900 000)	Ja (0,85)	2010
Kristiansand	5,8‰	nei	Ja (0,39)	2011

Reduksjonsfaktor: reduksjonsfaktor står fast i hele takstperioden. Den kan ikke endres fra år til år. Reduksjonsfaktor er forholdstallet mellom omsetningsverdi (nemndas verdivurdering) og formell takst for eiendomsskatt.

Bunnfradrag: bunnfradrag må kommunestyret fastsette hvert år. Her kan man gå fra kr. 0 til kr. XXX ved årlig vedtak (samtidig med budsjettvedtak). Kommunestyre kan på samme måte fjerne bunnfradrag. Vedtak om bunnfradrag gjelder både bolig og fritid, - eiendomskategoriene kan ikke splittes.

Skattesats: Etter dagens regler er det mulig å heve skattesatsen med 2‰ fra det ene året til det neste, med 7‰ som øvre grense. Lovendring som trer i kraft fra 01.01.2019, endrer reglene for skattesats slik at økningen kun kan være på 1‰. Skattesats kan ikke økes samme år som bunnfradrag opphører. Skattesatsen kan øke med 2‰ hvis det samtidig innføres bunnfradrag.

Det vil bli noen utfordringer i overgangsperioden:

- Fire ulike skattesatser
- Ulike bunnfradrag
- Ulik reduksjonsfaktor
- Nye eiendomsbetegnelser i Søgne og Songdalen

Det kan også bli noen praktiske utfordringer ved fakturering.

Programleder anbefaler at det utarbeides en egen sak vedr. eiendomsskatt i fellesnemndas møte 25.09.18. I denne saken må takseringsmetode avklares herunder hva som må innarbeides i økonomiplanen. Det må også tas stilling til om skattenivået skal utjevnes fra 2020 selv om det ikke er foretatt omtaksering.

Pensjonsutgifter, premieavvik og amortisering av premieavvik

Kommunene har ulike forutsetninger vedr. pensjonsutgifter, premieavvik og amortisering av premieavvik. Det kan være utfordrende å harmonisere forutsetninger vedr. pensjon. Resultatbegrepet «netto driftsresultat» forstyrres av at pensjonskostnad erstatter pensjonsutgift i regnskapet. Forskjellen mellom pensjonskostnad og pensjonsutgift kommer til uttrykk som premieavvik i regnskapet. Premieavviket fordeles over de 7 neste årene (amortiseres).

For å gjøre netto driftsresultat noe mer sammenlignbart kan et alternativ være å se bort fra netto premieavvik i økonomiplanen siden det gir et riktigere bilde likviditetsmessig. Alternativt

må det legges inn anslag på tallstørrelsen i hele perioden selv de historisk sett har vært av dårlig kvalitet.

8. Budsjettprosessen

Det er lagt opp til enkelte budsjettsamlinger der alle kommunene deltar. I arbeidet med økonomiplanene vil det bli gjennomført arbeidsmøter der budsjettforutsetningene gjennomgås. Bl.a. vil bruken av prognosemodellen til KS blir gjenstand for særlig kvalitetssikring.

9. Skyggebudsjett – eget dokument

Rådmennene legger frem økonomiplanene i slutten av oktober/begynnelsen av november. Programleder foreslår at rådmennene presenterer forslagene i Fellesnemda 27.11.18 og i AU uken før. Samtidig som den enkelte kommunes økonomiplan presenteres skyggebudsjettet som bør inneholde:

- Budsjettskjema 1 A og 1 B for perioden 2019-22.
- Budsjettet for 2019 på funksjonsnivå
- Samlet investeringsoversikt 2019-22.
- Utvalgte nøkkeltall 2019-22 (Netto resultatgrad, gjeldsgrad etc.)

Når kommunestyrene har vedtatt økonomiplanene, presenteres de for Fellesnemda (januar 2019) sammen med oppdatert skyggebudsjett.

10. Innspill fra Søgne

Økonomisjefene i Søgne og Songdalen har vært involvert i utarbeidelsen av saken. Søgne ønsker følgende alternative punkt 7 i vedtaket:

Punkt 7:

Investeringsnivået i vedtatt økonomiplaner er høyt og kommunene bør begrense eventuelle nye prosjekter utover økonomiplanene.

Det er vedtatt et høyt investeringsnivå i de tre kommunene samlet sett. Programleder mener investeringsprogrammene må sees i sammenheng. Det bør være muligheter for å gjøre nye vurderinger og eventuelt utsette enkelte investeringer slik at Nye Kristiansand får anledning til å ta stilling til prosjektene.

11. Anbefalinger

1. Økonomiplanene utarbeides med samme budsjettforutsetninger vedr.
  - Vekst i frie inntekter 2019-22.
  - Samme alternativ for befolkningsprognoser
  - Samme anslag på utbytte fra Agder Energi AS og Avfall Sør AS
  - Premieavvik
  - Avdragstid
2. Det tilstrebes harmonisering av gebyrer, avgifter og egenbetaling der det er mulig. Det lages egen sak til Fellesnemda 25.09.18 der det redegjøres for status for arbeidet med harmonisering.
3. Det tilstrebes harmonisering av eiendomsskattenivået i Nye Kristiansand fra 2020 basert på dagens takstgrunnlag og ved å fastsette særskilt sats for områdene fra de gamle kommunene. Egen sak legges frem for Fellesnemda 25.09.18.
4. Korrigert netto driftsresultat må være minimum 0,5 % av sum driftsinntekter hvert år i økonomiplanperioden. Det kan justeres for betydelige engangsutgifter i driften (f.eks. Kristiansands tilskudd i 2020 til Kunstsiloen).
5. Investeringsnivået i vedtatte økonomiplaner er høyt og det bør tilstrebes å nedjustere nivået ved å utsettes/nedskalere prosjekter.
6. Rådmennene presenterer økonomiplanene for 2019-22 for Fellesnemda i møte 27.11.18 samtidig med at det legges frem et skyggebudsjett for Nye Kristiansand.

Punkt 29/18: Symboler

Bilag

Vedtak Fellesnemnd, 19062018, Sak 30/18, Symboler

Protokoll Prosjektgruppe for symboler - nye Kristiansand 29 05 2018

Dato 8. juni 2018
Saksnr.: 201803442-8
Saksbehandler Iren Moløkken

Saksgang
Arbeidsutvalget
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato
12.06.2018
19.06.2018

Symboler

Sammendrag

Fellesnemnda vedtok 24.04.18, sak nr. 12/18, opprettelsen av politisk prosjektgruppe for symboler, og at prosjektgruppen legger frem for fellesnemnda forslag til prinsipp og prosess. Prosjektgruppen har hatt tre møter.

Når det gjelder byvåpen, anbefaler prosjektgruppa enstemmig at Kristiansands byvåpen videreføres som nye Kristiansands byvåpen uten endring. Programleder støtter prosjektgruppas forslag.

Arbeidet med utsmykking av rådhuset har en stram tidsplan for å rekke søknadsfrist til Koro som er 1. september. Koro krever at søknaden inneholder en kunstplan. Kunstplanen skal utarbeides av en ekstern konsulent i samarbeid med prosjektgruppen. Det er behov for tid til denne prosessen, og prosjektgruppen får ikke ferdigbehandlet denne før 28. august. Neste møte i fellesnemnda er samme dag og det er derfor ikke mulig å få en forberedt sak lagt frem for fellesnemnda før søknadsfristen. Programleder ber derfor om å få delegert myndighet til å godkjenne søknaden.

Forslag til vedtak

1. Fellesnemnda godkjenner at Kristiansands byvåpen videreføres som nye Kristiansands byvåpen uten endring.
2. Programleder får delegert myndighet til å godkjenne søknad til Koro, basert på prosjektgruppens anbefaling.

Camilla Dunsæd
Programleder

Iren Moløkken
Prosjektleder

Vedlegg:

Protokoll Prosjektgruppe for symboler – nye Kristiansand 29.05.18

Bakgrunn for saken

I møte 24.04.18 vedtok fellesnemnda i sak nr. 12/18 opprettelse og mandat til politisk arbeidsgruppe for symboler. Prinsipp og prosess legges frem for fellesnemnda.

Prosjektgruppen har hatt tre møter, og fokuset på disse møtene har vært å få på plass en prosess for utsmykking av rådhuset for nye Kristiansand samt en avgjørelse i forhold til valg av kommunevåpen/byvåpen.

Når det gjelder kommunevåpen/byvåpen er det enighet i prosjektgruppa at den tunge historien til Kristiansand kommunens byvåpen fra 1641 bør veie tungt. Prosjektgruppen fattet dermed følgende enstemmige vedtak som sin anbefaling:

- Prosjektgruppen for symboler i nye Kristiansand anbefaler at Kristiansands byvåpen videreføres som nye Kristiansands byvåpen uten endring (Enst.), sak 9/18

En del av prosjektgruppens mandat handler om utsmykking av rådhuset i Kristiansand, og starte prosessen med søknad om midler fra Koro (søkn.frist 1. september). Prosjektgruppen har fått en god orientering fra rådgiver Angjerd Munksgaard i Kulturdirektørens stab i Kristiansand kommune om hva Koro er og prosess for et slikt prosjekt. Prosjektgruppen anser Koro-prosjektet som en mulig del av utsmykningen av rådhuset i nye Kristiansand. Etter anbefaling fra Kristiansand kommunes kunstfond og prosjektgruppen, engasjerer programleder en kunstfaglig prosjektleder til denne prosessen.

Koro krever at søknaden inneholder en kunstplan, og denne kunstplanen skal utarbeides av den kunstfaglige prosjektlederen i samarbeid med prosjektgruppen for symboler.

Kunstplanen gir noen overordnede rammer for utsmykking av rådhuset, men selve prosessen for utsmykningen vil komme i etterkant. Det er behov for tid til å utarbeide søknaden med kunstplanen, og prosjektgruppen får ikke ferdigbehandlet denne før 28. august. Neste møte i fellesnemnda er samme dag og det er derfor ikke mulig å få en forberedt sak lagt frem for fellesnemnda før søknadsfristen. Programleder ber derfor om å få delegert myndighet til å godkjenne søknaden.

Prosjektgruppen foreslår å lage et nytt ordførerkjede. Prosessen for dette trenger prosjektgruppen lenger tid på å utforme. Prosjektgruppen ønsker å komme tilbake med et forslag til fellesnemnda i september.

Foreløpig fremdriftsplan

Tiltak	April	Mai	Juni	Juli	August	Sept.
Mandat beh. i fellesnemnda	24					
Prosjektgruppemøte		14				
Orientering om Koro-prosjekt av rådgiver i Kulturdir. stab i Kristiansand kommune		29				
Prosjektgruppemøte		29				
Innstilling fra styret i Kristiansand kommunes kunstfond om kunstfaglig prosjektleder			12			
Prosjektgruppemøte Innstilling om kunstfaglig prosjektleder			12			
Beh. i Arbeidsutvalget av byvåpen og prosess for utsmykking av rådhus			12			
Beh. i fellesnemnda av			19			

byvåpen og prosess for utsmykking av rådhus						
Prosjektgruppemøte			29			
Utarbeidelse av kunstplan og søknad til Koro						
Prosjektgruppemøte					7	
Videre arbeid med kunstplan og søknad til Koro						
Prosjektgruppemøte					28	
Prosess for ordførerkjede beh. i arbeidsutvalget						18
Prosess for ordførerkjede beh. i fellesnemnda						25
Søknad sendes Koro					30	
Flere prosjektgruppemøter kommer utover høsten						

Prosjektgruppen vil jobbe videre med ordførerkjede og utsmykkingen av rådhuset, og fremdriftsplan for dette skal utarbeides i løpet av september.